

Lányok — egy brigádban Termelés, piac, fogyasztó

Tradició Puztaszeren, a Felgyői Állami Gazdaság üzemességében a szocialista brigádok vetélkedése. Négy-öt éves múltra tekint itt vissza ez a mozgalom, amelyben jelentős szerepe van az üzemesség vezetőjének, Bakó Ferencnek is. Törődés az emberekkel, gondoskodás a jobb munkafeltételekről, a szociális létesítményekről — mindez az üzemesség vezető érdeme is. Korábban éppen ezek részben hiánya miatt érte szó lapunkban a gazdaságot. Azóta sokat javultak a viszonyok, s ezeknek tükröképe a hét szocialista brigád is, amelynek tagjai 17—45 éves férfiak és nők. Az üzemesség törzsgárdáját ők alkotják és hozzájuk mérik lépteiket a többi dolgozók is.

Varga Eszterék

Csak úgy találomra kiválasztok egy brigádot a szocialista munkavállalást rögzítő dokumentum alapján. Olvasom: Varga Eszter brigádjára, 1961-ben, 1962-ben és tavaly is elnyerték a szocialista brigád címet, s nem adják alább az ideén sem. Tiszta betűkkel az aláírás: Antal Rozália, Agoston Mária, Hevesi Mária, Huszka Mária és Varga Etelka. A többi Kovács József agrónomus mondja el a lányokról, amíg a szőlőbe igyekszünk, hogy a meglátogassuk őket. Az agrónomus így kezd:

— Tizenegy hold termő szőlő és harminc hold telepítés megmunkálása az övéké. Holdanként 50 mázsa szőlőt akarnak szüretelni az üzemesség 45 mázsa átlagtervével szemben. 400 mázsa exportra csomagolnak, s még vállalták 50 mázsa szőlő izléses csomagolását. Mindemellett a termelési önköltséget 10 százalékkal csökkentik. S mindezt hogyan érik el? Munkamoráljuk és magánéletük tisztaságával. S ez nem frázis. Tessék, itt is vagyunk. Kérdéze most már a lányokat.

Az ebédidőből még tart, noha nem kint, hanem az üzemesség ebédlőjében étkeztek. Jó lett volna tudni, hogy a hűvösön félkaréjába ülve miről beszélgettek, mielőtt eléjük toppantunk. Komoly nagylányoknak képzeltem őket, s lám, csitriknék látszanak a piros-babos kendőben, s csupa egyforma, kékszíni halásznadrágban. A brigádvezetőt, a nagy sze-

mű, kreolbarna arcú Esztert pedig éppenséggel idősebbnek gondoltam, elvégre ő bábáskodik a többiek munkája és ügye-baja felett is.

Menyasszonyok és vőlegények

Megtudom, hogy ő a „legidősebb”, 22 éves, hét esztendeje dolgozik a gazdaságban és két napja menyasszony. A vőlegénye gépkocsivezető, aki katonai idejét tölti Kiskunhalason. Még másik két lány is menyasszony a brigádban: Hevesi Mária és Varga Etelka. Mindkettőjük vőlegénye a gazdaságban dolgozik. Mind ezt fontosnak vélem, hiszen a 6 párválasztással is, ha nem most, később a gazdaság jár rosszul, mint már annyiszor.

Mind a hét lány tömörkényi. Az üzemességben laknak és étkeznek, csak szombaton délből hűznek haza kerékpáron. S ami őket idehozza hazulról, az érdekelt legjobban engem is. Természetesen tartják, hogy mindenki nevében Eszter váltsoljon arra a kérdésre, hogy mennyit keresnek.

— Átlag 1200—1300 forintot havonta — válaszolja. — Van, hogy felmegy 1700 forintra is. A múlt hónapban nekem 1748 forintot számoltak el.

S mi jön még ehhez a termés betakarítása után?

— Célprémium, a vállalt termés 10 százaléka.

— Csak már ott tartanánk! — szól közbe az egyik menyasszony, Mária.

— Kell a stafirungra, ugye? — szól közbe az agrónomus, aki maga is fiatal házaspár.

— Arra is, meg otthon is csak kell — mondja Varga Etelka.

S odahaza nem keresnek meg ugyanezt a pénzt? Akkor nem kellene annyit kerékpározni, meg távol is lakni a szülőktől.

— Sajnos nem — veszi át a szót Eszter —, a mi tizünk még elég gyenge. Szombaton délután, meg vasárnap így is besegítünk a szüleinknek a harmados művelésbe. Elég idősök, az ő kezükben nem ég már úgy a munka, mint a mienkben.

Jobban élni...

S nem volna jobb az otthoni gazdaságot erősíteni

maguknak is? Egyszer ugyanis hazatalálnak véglegesen.

— Majd akkor... de addig is jobban akarunk élni — szólal meg Agoston Mária is. — Itt mindenünk megvan, jó kerestet, tiszta szoba, fehér ágynemű, friss ebéd. A napi 10 órai munka csak elszalad velünk, s este televíziót nézünk, olvassunk vagy kötünk. A nyáron meggyünk közösen Szegedre is, a szabadtéri játékokra.

S ha férjhez mennék, akkor is itt dolgoznék majd?

Nagy hallgatás a válasz, aztán bizonytalanul „igen-nem”, amiből összerakom a feleletet. Mint az elődeik 5—10 éven át, egyszer ők is elmaradnak, hazamennek, a férjük falujába, vagy az övékébe, s a gazdaság hívhatja az újabb fiatalokat. S otthon már nem azok lesznek, akik voltak, amikor először elindultak dolgozni. Magukkal viszik a törekvést az igényesebb, kultúraltabb életre, s észre sem veszik, hogy hatásukra megváltozik a környezet. Talán éppen ők lesznek azok a fiatalok, akik Tömörkényen friss életet visznek majd a tsz-be. Mert ahogy mondták, velük egyelőre eljött a falu fiatalosságának az eleje. Valamennyi brigádban dolgoznak tömörkényiek. Vagy húszan vannak egy faluból. S aztán egyenként, ahogy nőülnek, férjhez mennek, úgy haza is szállingóznak.

L. F.

KRESZ a Tiszán

A rendőrségi motorcsónak sebesen siklik a vizen. Vízirendőrök kémlelik a partot, néha lassítanak, ellenőrzik egy-egy horgászt. Még csendes a Tisza, néhány csónak, picés, s a családok idővel dacoló napfürdőző világa.

Hamarosan azonban ezrek lepik el a partot. Megsokszorozódik a vízirendőrök gondja, feladata is.

Míg a rocsó végigszáguldott a Tisza szegedi és Csongrád megyei szakaszán, arról beszélgettünk, mit kell tudniuk a fürdőzőknek, csónakázóknak, halászosoknak, ahhoz, hogy a rendőrök mosolyogva tisztelegjenek szemléljük alkalmával, s ne kerüljön elő a szabálysértési jegyzőkönyv.

— Jelenleg halászati és horgászati tilalom van. Például 10 kilogrammon aluli harcsát nem szabad kifogni. Keszeget viszont annyit foghatnak a horgászok, amilyen szerencséjük csak van. Más halak — ha megvan a méret nagyságuk — nyugodtan a lábosba kerülhetnek.

— De ez csak a horgászengedéllyel rendelkezőkre vonatkozik?

— Természetesen. Most sok dolgunk lesz az orvhorgászokkal, halászosokkal. Apad a Tisza, a kubikgödörök mentén ütnék tanyát. De előbb-utóbb valamennyien úgy járnak, mint Hajdú Molnár István, aki maga fabrikálta hálójával halászatot. Pénzbírsággal sújtják a szabálysértés miatt.

— Milyen gondokat okoznak a csónakázók?

— Akik vízreszállnak, azok ismerik a szabályokat, nincs sok baj velük. Viszont némelyikük hanyag, s a nyilvántartási számot nem festi fel rendesen hajójára. Előfordul, hogy vízjártsággi engedély nélkül csónakáznak, pedig minden szerdán a révőrsön meg lehet szerezni a vízi jogosítványt. A vízjártságai engedély nélkül csónakázóknál gyakori, hogy többen ülnek a csónak-

Tizenöt százalékkal többet termelhetnénk, lenne hozzá kapacitásunk, anyagunk. Így a sorozatnagyság növelésével nem kevesebb, mint ötmillió forintot nyerhetnénk csupán az önköltségben. A minisztérium mégsem engedélyezi a terv túlteljesítését. Ilyen formán nincs értelme a versenynek, a tartalékok feltárásának, körülbelül ez volt a lényege az egyik értekezleten elhangzott panaszos hangú felszólalásnak. Több más üzemben is felbukkan hasonló kérdések: vajon milyen »magasabb szempontok« szólnak egyes üzemek termelésének visszatartása, kapacitásának kihasználatlansága mellett?

Valóban vannak olyan vállalatok, amelyek nem használják ki megfelelően termelési lehetőségeiket, és ez igen gazdaságtalan, rossz dolog. Az ilyen esetekben azonban nem az a baj, hogy az irányító szervek nem terveznek maximális kapacitáskihasználást, hanem az, hogy a vállalat termékeire nincs szüksége a népgazdaságnak, mert korszerűtlenek, elavultak, gazdaságtalanok. Egyszer s mindenkorra már a múlté az a gyakorlat, amely kizárólag a termelés mennyiségét növelésért, az erőforrások minden áron való kiaknázását szorgalmazta, megfélemlítve a fogyasztók igényeiről, a népgazdaság szükségleteiről.

Évekkel ezelőtt gyakran hangzottott jelszó volt, hogy a szocializmusban a legfőbb érték az ember, a

gazdaságpolitika mégis másodlagos feladatának tekintette a lakosság ellátását. Igaz, hogy a lakosság szükségleteinek maximális kielégítése nemcsak a ma, hanem a holnap törvénye is, s a jövő még nagyobb jólétet, előrelátást, beruházást, a termelés bővítését igényli. Az ötvenes években a hibás gyakorlatot még »elmélettel« is igazolták, mondván: a termelés hasztalan növekszik szüntelenül, mégis mindig elmarad a szükségletek, a vásárlóerő mögött. És amikor hiány volt fogyasztói javakban, csak úgy, mint beruházási eszközökben, elkelt minden áru, lehetett bármilyen silány és korszerűtlen. Akkor a termelő diktálta a feltételeket.

Az utóbbi években a szemünk láttára válik nagykorúvá a fogyasztó, a rendelő, aki ma már igényeket támaszt, megszabja, hogy mit is kapjon pénzéért. A termelés közvetlen célja a szükségletek kielégítése, ami mindinkább érvényesül a tervezésben is. Ezt tükrözi többek között az általánossá váló gazdaságpolitikai gyakorlat, amely megtiltja az üzemeknek a termelést, ha nincs a gyártmány iránt kereslet és konkrét rendelés. Bármennyire is sajnálatos dolog, hogy a gépipar az utóbbi időben tervét nem teljesítette, csökkent a termelés fejlődési üteme, mint minden rosszban, ebben is van valami jó: nem pazaroltunk anyagot és munkát, elavult, értékesíthetetlen termékekre, s ezzel együtt csökkent a felhalmozott készletek növekedésének üteme.

A termelés és a szükségletek összhangjának megteremtését aligha képzelhetjük el szűkös, nemzeti keretek között. A hazai gyártásban, mint valóságban, a szükségletes számolni a baráti és a tőkés országokba irányuló exporttal és fordítva: az itthoni szükségletek maximális kielégítésénél nélkülözhetetlen támaszkodni a nemzetközi munkamegosztás eredményeire és a saját lehetőségeinkre. Ez létkérdés ma már, ha valóban korszerű színvonalon kívánjuk kielégíteni a növekvő hazai igényeket. Képzelnék csak el a korszerű tudomány és technika jelenleg körülbelül egymillió fajta gépipari termékfelét és körülbelül egymillió fajta gépipari termékfelét és körülbelül 200 ezer féle vegyi- és műanyagot ismer. Ezek korszerű színvonalon tartásához, fejlesztéséhez több mérnökre és technikusra lenne szükség, mint ahány munkást íparunk egésze jelenleg foglalkoztat. Arról nem is szólva, hogy e termékek gyártása csak a korszerű gépek és berendezések, automaták és gépsorok alkalmazásával növekvő sorozatnagyságban gazdaságos.

Igényeink, szükségleteink a tudomány és a technika viharos iramú fejlődésével együtt növekednek. Nevetséges dolog tehát a hazai vagy a világgazdaság viszonylagos szűküléséről beszélni. Sokféle igény maradt kielégítetlen a bel- és külkereskedelemben, miközben egyes vállalatok rendelésihiány miatt

nem tudták tervüket teljesíteni, termelésüket növelni. A szüntelen fejlődő termelés, gyarapodó életünk napról napra új igényeket támaszt. Ezek a megújuló, növekvő új szükségletek ugyanakkor ösztönöznek hatnak a termelésre. Jelenleg az ipar és az egész népgazdaság fejlődésének meggyorsítása azon múlik, hogy mennyire vagyunk képesek gyorsan és rugalmasan alkalmazkodni a szükségletek változásához.

A közmondás azt tartja: ajándék lónak ne nézd a fogát. De ha már valamiért pénzt adunk, bizony hogy alaposan körülnézzünk. Ha egy ruhát, cipőt, vagy televíziót vásárolunk, számtalan tényezőt mérlegelünk. Döntésünket befolyásolják a rendelkezésre álló termékek hasznos tulajdonságai, minősége, a tetszetős, divatos forma, a választék, az ár egyaránt. S ha milliókat, vagy százazokat állítanak bonyolult termelőberendezésekre, az igények még összetettebbek. Nem veszik meg például tőlünk még féláron sem külföldön az olyan konzervgyári gépsort, amelynek kihasználásához ötször annyi ember kell, mint amennyit a technika mai állása megengedne.

Nincs más megoldás, mint hogy a termelő üzemek is alaposan megfontolják, mire fordítanak munkát és anyagot. Megkülönböztetett gondosságot igényel a gyártás előkészítő szakasza, a termék tervezése, fejlesztése, a munkafolyamatok korszerűsítése, a lelkiismeretes minőség. Szó sincs arról, hogy ma már nincs mód a versenyre. Ellenkezőleg. Minden üzem, ha akarja, ha nem benevez a versenybe, s a piaci üzletekben kívül komoly versenytárs a tudomány, a technika haladása, az idő. S e versenyben minden osztályának, műhelynek, brigádnak meg kell találnia a helyét, feladatát. A rendelőt pénzért magas színvonalon szükséges kiszolgáltatni, igazodva ízléséhez, apró módosító igényéhez, a néha nagyon is sürögő szállítási határidőhöz. Nélkülözhetetlen a rugalmasság a termelő munkában. Előfordul, hogy egyes nyugati cégek olyan rövid időre vállalják komplett berendezéseket, például vegyi üzemek szállítását, amennyi nálunk egyedül az anyag legyártásához és biztosításához szükséges. Nem is szólva a tervezésről, a gyártás és a kooperáció hosszadalmas, nehézkes útjairól.

A termelés nálunk nem öncél, nem is a profit kedvéért, hanem a szükségletek kielégítéséért van. Erdemes tehát alaposan tanulmányozni a piaci viszonyokat, a fogyasztó, a rendelő igényeit. A kapacitások kihasználása, az ipar töretlen, gyors fejlődési üteme csak ezen az úton biztosítható.

KOVÁCS JÓZSEF

A Lengyel Kultúra új budapesti székháza

Az ezeréves Lengyelország négy évig tartó millenniumi ünnepsorozatának nevezetesen eseménye zajlott le pénteken Budapesten. A Nagymező utca 15. szám alatt megnyílt a Lengyel Kultúra új székháza.

Az ünnepélyes eseményen megjelentek Erdélyi Károly és Bojti János külügyminiszter-helyettesek, a főváros kulturális és társadalmi életének számos képviselője, ott voltak a baráti országok budapesti kulturális intézményeinek vezetői.

Henryk Grochulski, a Lengyel Népköztársaság rendkívüli és meghatalmazott nagykövete ünnepi beszéd kíséretében adta át a rendeltetésének az új székházat, amelyért köszönetet mondott a fővárosi tanácsnak és az építőknak. (MTI)

Közéletünk hírei

SOVJET PÁRTMUNKÁSKÜLDÖTTSÉG ERKEZETT BUDAPESTRE

N. R. Mitronovnak, a Szovjetunió Kommunista Pártja KB mellett működő pártfőiskola rektorának vezetésével pénteken szovjet pártmunkásküldöttség érkezett Budapestre. A Ferihegyi repülőtéren a küldöttség fo-

gadására megjelent Szerényi Sándor, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, az MSZMP pártfőiskolájának igazgatója. Jelen volt G. A. Gyenyiszov, az SZKP Központi Bizottságának tagja, a Szovjetunió budapesti nagykövete.

PÉTER JÁNOS KÜLÜGYMINISZTER MEGÉRKEZETT KAIRÓBA

Péter János külügyminiszter május 29-én Kairóba érkezett. A repülőtéren Mahmud Riad külügyminiszter, a Külügyminisztérium protokollfőnöke, a kelet-európai főosztály vezetője, Rácz Pál, hazánk kairói nagykövete, a nagykövetség beosztottjai, valamint a magyar kolónia képviselői fogadták. Megjelent a fogadtatáson több szocialista ország kairói diplomáciai képviselőitének vezetője. (MTI)

Záróközlemény a KGST élelmiszeripari állandó bizottságának üléséről

A KGST élelmiszeripari állandó bizottsága Varnában május 19-től 25-ig megtartotta ülését. Az ülésen Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, Magyarország, Mongólia, a Német Demokratikus Köztársaság, Románia és a Szovjetunió küldöttsége vett részt. A Koreai Népi Demokratikus Köztársaság és a Kubai Köztársaság képviselője megfigyelőként volt jelen az ülésen.

Az állandó bizottság megvitatta a KGST végrehajtó bizottságának határozataiból fakadó feladatokat és megfelelő intézkedéseket dolgozott ki azok végrehajtására. Ezenkívül a bizottság határozatot hozott a tagállamok élelmiszeripara 1966. és 1967. évi fejlesztési terveinek összehangolásával kapcsolatos munkálatok megszervezéséről. (MTI)

Magyar—jugoszláv tudományos és művelődésügyi egyezmény

Pénteken Budapesten kicserélték a Magyar Népköztársaság és a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság kormányai között a tudományos, művelődésügyi és kulturális együttműködéséről 1963. október 15-én Belgrádban aláírt egyezmény megerősítő okiratait. Az okiratokat magyar részről Erdélyi Károly külügyminiszter-helyettes, jugoszláv részről dr. Dusin Csalcics rendkívüli és meghatalmazott nagykövet cserélte ki.

Az okiratserenél jelen volt Ilku Pál művelődésügyi miniszter, valamint a Művelődésügyi Minisztérium, a Külügyminisztérium és a Kulturális Kapcsolatok Intézetének több vezető beosztású munkatársa.

Az ünnepélyes aktuson részt vett Janez Vipotniknak, a Jugoszláv Szövetségi Végrehajtó Tanács tagjának vezetésével hazánkban tartózkodó jugoszláv kulturális kormányküldöttség.

Jelen volt a budapesti jugoszláv nagykövetség több munkatársa is. (MTI)